

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา

นโยบายของรัฐบาลไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมเบียร์โดยตั้งกำแพงภาษีนำเข้าที่สูงมาโดยตลอดในขณะที่ประเทศสิงคโปร์เน้นการเปิดเสรี มีอัตราภาษีนำเข้าส่งออกที่สูง จะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายของทั้ง 2 ประเทศตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง เบียร์สิงคโปร์และเบียร์ไทเกอร์เกิดขึ้นในตลาดเบียร์แต่ละประเทศในเวลาไล่เลี่ยกัน โดยเบียร์สิงคโปร์มีการผลิตในประเทศไทยปี 2477 และเบียร์ไทเกอร์เริ่มมีการผลิตในประเทศสิงคโปร์เมื่อปี 2473 เบียร์ไทเกอร์ได้เกิดก่อนเบียร์สิงคโปร์เพียงแค่ 4 ปีเท่านั้น แต่ก็มีการผลิตเพื่อการส่งออกแล้ว โดยในปี 2477 เบียร์ไทเกอร์ได้เข้าสู่ตลาดเบียร์ในประเทศไทยและมียอดขายสูงเป็นอันดับ 2 รองจากเบียร์ประเทศญี่ปุ่น ในขณะที่เบียร์สิงคโปร์มีการผลิตเพื่อการส่งออกน้อยมาก โดยเริ่มมีการส่งออกไปยังต่างประเทศเมื่อปี 2513 ซึ่งใช้เวลานานถึง 36 ปีหลังจากก่อตั้งบริษัทบุญรอด สาเหตุเป็นเพราะรัฐบาลคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศผู้ผลิตจึงขาดแรงจูงใจในการส่งออก เพราะสามารถขายในประเทศในราคาที่สูงได้ ภาษีนำเข้าที่สูงทำให้เบียร์นำเข้าไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับเบียร์ท้องถิ่นอย่างเบียร์สิงคโปร์ที่ผลิตในประเทศได้ เบียร์สิงคโปร์จึงเป็นผู้ครองส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับเบียร์นำเข้า เมื่อเบียร์นำเข้าไม่สามารถแข่งขันได้การแข่งขันอีกวิธีหนึ่งซึ่งเป็นการลดต้นทุนของผู้ผลิตต่างประเทศก็คือการเข้ามาตั้งโรงงานผลิตเบียร์ในประเทศไทยในรูปแบบของ FDI (Foreign Direct Investment) แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากรัฐบาลไม่ให้มีการเปิดเสรีการผลิตเบียร์จนกระทั่งถึงในปี 2535 การเปิดเสรีในอุตสาหกรรมเบียร์ของประเทศไทยได้ดำเนินการช้ากว่าประเทศสิงคโปร์ถึง 62 ปี

รัฐบาลไทยได้เปิดเสรีการค้ามากขึ้นตามกระแสการค้าโลก โดยในปี พ.ศ. 2535 มีประกาศกรมสรรพสามิตเรื่องการเปิดเสรีการผลิตเบียร์ แต่เงื่อนไขในการเปิดเสรีก็ยังคงตีความได้ว่ามีการให้การคุ้มครองผู้ผลิตเดิมในประเทศอยู่ ผู้ผลิตรายใหญ่เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่ตลาดได้และแม้ว่าเข้าสู่ตลาดได้แล้วก็ยังมีการจำกัดเพดานการผลิตคือไม่ให้ผลิตเกิน 100 ล้านลิตร ในขณะที่ผู้ผลิตเดิมอย่างบุญรอดฯ จะสามารถผลิตได้เกิน 100 ล้านลิตร เพราะเป็นผู้เข้าสู่ตลาดก่อนที่จะมีประกาศกรมสรรพสามิตฉบับนี้ ในปี 2535 บริษัทบุญรอดได้สร้างโรงงานเพิ่มขึ้นที่จังหวัดปทุมธานีและโรงงานนี้มีกำลังการผลิต 500 ล้านลิตรต่อปีแต่มีการผลิต 320 ล้านลิตรต่อปี นอกจากนี้ในเรื่องของการวางแผนการใช้วัตถุดิบในประเทศ มีวัตถุดิบเพียงชนิดเดียวคือข้าวบาร์เลย์ที่ผลิตในประเทศเพื่อใช้ในการผลิตเบียร์ และมีเพียงบุญรอดฯ เท่านั้นที่มีการวางแผนการ

ใช้วัตถุดิบในประเทศ เงื่อนไขการตั้งโรงงานภายใต้การเปิดเสรีการผลิตเบียร์ของรัฐเห็นได้ชัดเจนว่ามีความโน้มเอียงที่จะคุ้มครองบริษัทบุญรอดฯ ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ในประเทศก่อนมีการเปิดเสรีการผลิตเบียร์ ในขณะที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับผู้ผลิตรายใหญ่ แต่สิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับผู้ผลิตรายย่อยหรือการผลิตแบบ Home brewing เป็นการผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคเองภายในครัวเรือนห้ามมีการจำหน่าย โดยรัฐบาลจะไม่เก็บภาษีสรรพสามิต

อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังเก็บภาษีนำเข้าเบียร์ที่สูงอยู่ และยังคงเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบมอลต์ 2.75 บาทต่อกิโลกรัม ฮอป 40% และยีสต์ 60% ด้วย ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ไม่มีการเก็บภาษีวัตถุดิบเหล่านี้เลย ซึ่งการไม่เก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบของสิงคโปร์เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ผลิตมาลงทุนผลิตในประเทศมากขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยมีการเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่สูงหากเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์แล้ว นักลงทุนมีแนวโน้มที่จะไปตั้งโรงงานผลิตที่ประเทศสิงคโปร์มากกว่า นอกจากนี้มาตรการการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาลไทยที่จะยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องเข้ามาตรวจสอบในส่วนนี้จึงเกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งยังอาจเกิดความไม่โปร่งใสในการทำงานด้วย การเปิดเสรีของสิงคโปร์ รัฐบาลไม่ต้องเข้ามาแทรกแซง และเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบใดๆ ปล่อยให้ไปตามกลไกตลาดโดยรัฐบาลเป็นผู้วางนโยบายเท่านั้น ทำให้เกิดความโปร่งใส ประเทศสิงคโปร์ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่ระบบราชการมีความโปร่งใส ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนรัฐบาลจะมีการเข้าไปแทรกแซงน้อยที่สุดซึ่งต่างจากประเทศไทย

จากการศึกษาอุตสาหกรรมเบียร์ไทยตั้งแต่อดีต พบว่ารัฐบาลไทยมีการคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้ แต่การเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่สูงทำให้ระดับการคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้ลดลงไป ความไม่สอดคล้องระหว่างโครงสร้างภาษีและนโยบายรัฐบาล แสดงให้เห็นถึงการขาดการวิเคราะห์ในแต่ละภาคอุตสาหกรรมและการปรับโครงสร้างภาษี การออกกฎหมายหรือดำเนินนโยบายใดๆ รัฐบาลควรดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายโดยรวมของประเทศ ซึ่งต่างจากประเทศสิงคโปร์ที่รัฐบาลจะทำหน้าที่ตรวจสอบและปรับโครงสร้างภาษีเพื่อให้ความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

ความแตกต่างกันของการดำเนินนโยบายในอุตสาหกรรมเบียร์ของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการคุ้มครองโดยใช้ภาษี นโยบายการส่งเสริมผู้ผลิตรายย่อยรวมถึงโครงสร้างภาษีระหว่าง Finished goods และวัตถุดิบก็มีความแตกต่างกันโดย

สิ้นเชิง นโยบายของประเทศไทยนั้นควรจะมีคามคงเส้นคงวา (Consistency) เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนไป ซึ่งในกรณีนี้จะเป็นการเปิดเสรีการผลิตเบียร์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถที่จะแข่งขันในอาเซียนและในตลาดโลกได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะแข่งขันและส่งออกไปยังต่างประเทศได้ด้วย ซึ่งนโยบายสำคัญที่จะต้องทบทวนก็คือการคุ้มครองทางด้านภาษีวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตว่าสมดุลงหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพราะวัตถุดิบส่วนใหญ่ เช่น ฮอป ยีสต์หรือข้าวบาร์เลย์ก็ไม่สามารถที่จะผลิตและแข่งขันในตลาดโลกอยู่แล้ว